

УДК 330.59
UDC 330.59

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ СПОЖИВЧОГО КОШИКА У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ЖИТТЯ УКРАЇНЦЯ

Теслюк Н.П., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Горобінська І.В., Національний транспортний університет, Київ, Україна

USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN FORMATION OF CONSUMER BASKET IN QUALITY LIFE UKRAINIAN

Teslyuk N.P., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

Gorobinska I.V., National Transport University, Kyiv, Ukraine

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА ФОРМИРОВАНИЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КОРЗИНЫ В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ УКРАИНЦА

Теслюк Н.П., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Горобинская И.В., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. Одним з головних завдань економічних реформ є підвищення рівня життя населення країни. Рівень життя населення визначається розміром доходів та доступністю певного набору необхідних товарів та послуг. Держава при цьому гарантує мінімальні стандарти, що виражаються «споживчим кошиком», який не відповідає вимогам сучасності.

Актуальність даного дослідження полягає у перегляді методики формування споживчого кошика для встановлення оптимального рівня прожиткового мінімуму, а також заробітної плати, пенсій та інших соціальних виплат. В умовах євроінтеграції необхідно перебудувати державу за сучасними стандартами, що передбачає необхідність приведення норм і нормативів соціального забезпечення українського законодавства до стандартів, які визначені в Конвенціях МОП, Європейській соціальній хартії, Європейському Кодексі соціального забезпечення. Це дасть можливість забезпечити Україні відхід від соціальних мінімумів і наблизить до європейських соціальних стандартів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Експерти зазначають, що розміри мінімальних державних соціальних стандартів занижені. Особливо це стосується прожиткового мінімуму, який не виконує функцію базового соціального стандарту для забезпечення достатнього рівня життя населення. Питання необхідності приведення прожиткового мінімуму до реального розміру та вдосконалення структури споживчого кошика постійно обговорюються на всіх рівнях держави, особливу увагу цій проблемі приділяє Федерація професійних спілок України[1].

Грунтовними є розроблені Науково-дослідним інститутом соціально-трудових відносин Міністерства соціальної політики України «Інформаційно-аналітичні матеріали до слухань Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці «Прожитковий мінімум: методика визначення та напрями використання у якості інструменту державної соціальної політики»[2] та матеріали Національного інституту стратегічних досліджень «Щодо удосконалення методики визначення споживчого кошику»[3].

Спроби змінити Закон України «Про прожитковий мінімум» були зроблені у 2010 р. та 2013 р. Аналіз запропонованих законопроектів вказує на різномасштабність змін, що вносилися. Законопроект № 6565 від 22.06.2010 р.[4], внесений народним депутатом України О. Шевчуком, містив зміни методики визначення споживчого кошику та процедури розрахунку його вартості. В законопроекті № 2250 від 08.02.2013 р.[5], розробленому народними депутатами України: А. Яценюком, А. Іванчуком, П. Петренком, М. Бурбаком – зміни стосувалися лише строків перегляду мінімального споживчого кошика.

Питання вдосконалення соціальних стандартів та підвищення якості життя населення вивчали вітчизняні і зарубіжні науковці та практики: В. Балюк, Н. Баранова, К. Бондарчук, Т. Білокінь, В. Вітер, І. Гнибіденко, Л. Денисова, О. Ігнатова, В. Костюк, Т. Кір'ян, В. Компанієць, Е. Лібанова, Е.

Лоулер, М. Мальований, В. Медведєва, М. Папєв, Н. Поляк, М. Портер, О. Платонов, Д. Синк, В. Токар, Дж. Хекман, Ф. Хміль, Л. Черенько, Б. Шнайдер та інші.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Структура та вартість споживчого кошику товарів та послуг розраховується на основі Постанови Кабінету Міністрів України № 656 від 14.10.2000 р. «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення». Запроваджені у 2012 році останні зміни в його складі не мали істотного впливу на наближення соціального стандарту до реального рівня та підвищення якості життя населення. Тому на сьогодні залишається невіршеним питання структурного та нормативного оновлення споживчого кошика, який має забезпечити людині гідні умови проживання і праці.

Постановка завдання. Метою роботи є розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації структури споживчого кошика на основі розрахунку реального рівня прожиткового мінімуму відповідно до європейських стандартів життя та обґрунтування необхідності зміни методики визначення розміру прожиткового мінімуму для забезпечення максимальної відповідності стандарту реальній вартості споживчого кошика товарів та послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якість життя населення залежить від його сукупних доходів, що формуються з грошових та натуральних надходжень до сімейного бюджету: оплати праці, доходів від підприємницької діяльності, доходів від особистого господарства, пенсій, стипендій тощо. Сформовані в економічно-розвинених країнах високі стандарти рівня життя досягаються, головним чином, через високі доходи від зайнятості, і саме це є важливим мотивом активізації поведінки населення на ринку праці. Основною складовою сукупних доходів населення виступає заробітна плата. На жаль, сьогодні в Україні навіть середня заробітна плата не забезпечує людині достойні умови проживання, не кажучи вже про мінімальну, яка формується на основі вартості споживчого кошика товарів і послуг, обсяг якого не відповідає реальним потребам людини.

Щодо методики визначення складу та вартості споживчого кошика, а на його основі прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати, є різні варіанти розрахунку. Статистичний – прожитковий мінімум встановлюється на рівні доходів, які мають 10-20% найменш заможніших громадян країни, застосовується у країнах з високим рівнем доходу (США). Соціологічний – базується на проведенні соціологічних опитувань населення про бажаний мінімальний дохід (Німеччина). Ресурсний – виходить з можливості економіки забезпечити прожитковий мінімум, застосовується у найрозвинутіших країнах (Швейцарія). Відносний – базується на визначенні медіанного доходу, коли половина населення має більший дохід, а інша – менший, застосовується в розвинутих країнах (Австрія). Нормативний – полягає у встановленні вартісної величини прожиткового мінімуму через споживчий кошик (Україна). Комбінований – поєднує кілька методів.

Цікавим є досвід Німеччини, де Федеральна статистична агенція обирає 60 тисяч волонтерів, які протягом п'яти років записують власні витрати, а потім ці дані зводяться в загальнодержавну статистику, тобто самі громадяни, виходячи з власних можливостей та потреб, формують необхідну для них структуру та вартість споживчого кошика.

У розвинених країнах склад споживчого кошика визначається згідно зі статистичними даними та за результатами опитування населення. Наприклад, у США набір, що входить до кошика, визначається за бюджетом Геллера на основі тих товарів і послуг, які громадяни вважають необхідними для повноцінного життя, при цьому продукти харчування складають 30%, послуги – 23%, непродовольчі товари – 47%.

В Україні застосовується нормативний метод, який полягає у встановленні вартісної величини прожиткового мінімуму через мінімальний набір продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг. Виконуючи роль державного соціального стандарту, прожитковий мінімум в Україні застосовується для загальної оцінки спроможності споживчого кошика працюючої людини.

Сьогодні в споживчому кошику українця 300 товарів і послуг, в той час як в європейських країнах їх кількість більша: Німеччина – 475, Іспанія – 480, Англія – 350. Крім того, більше 50% прожиткового мінімуму українець витрачає на продукти харчування, у країнах Європи цей показник не перевищує 20%, у Франції, Німеччині, Іспанії – 13%.

Що стосується мінімальної заробітної плати, то в Польщі, Словаччині, Угорщині, Чехії та прибалтійських країнах вона становить 280 – 400 євро на місяць, Бельгії, Нідерландах, Ірландії, Франції, Німеччині 1024 – 1358 євро на місяць. Погодинна мінімальна оплата праці у Німеччині – 8,5 євро, Прибалтиці 5,5 – 5,9 євро, Болгарії – 3,5 євро, Румунії – 4,2 євро, Франції – 34,2 євро, Швеції – 39,3 євро, в Україні – 6,6 грн. (приблизно 0,3 євро).

На якість життя впливає рівень задоволення людиною своїх матеріальних, духовних та культурних потреб. Визначальними факторами, які впливають на якість життя населення, є забезпеченість роботою, достатній рівень оплати праці, соціальний захист, охорона праці та споживчий кошик. Реальний споживчий кошик має відображати споживання товарів і послуг, забезпеченість предметами культурно-побутового та господарського призначення у відповідності з науково обґрунтованими нормами та нормативами задоволення раціональних потреб людини.

Проведемо дослідження реального «споживчого кошика» українця (табл.1).

Таблиця 1 – Розрахунок реальної вартості «споживчого кошика» в Україні (розроблено авторами за даними [6], [7])

Найменування статті витрат	Кількість (на добу \ за місяць)	Ціна за 1 кг, грн.	Кількість на сім'ю з 3-х осіб	Всього, грн.
Продукти				
Хліб житній	100 г\ 3 кг	7	9 кг	63
Хліб пшеничний	150 г\ 4.5 кг	5	13.5 кг	68
Мука	0.3 кг	5	1 кг	5
Крупи (гречка, вівсянка, рис)	200 г\ 6 кг	15	18 кг	270
Овочі (залежності від сезону: борщовий набір або огірки, помідори т.ін.)	500 г\ 15 кг	5	45 кг	225
Фрукти або ягоди	250 г\ 7.5 кг	18	22.5 кг	405
Чай	6 г\ 180 г	20 за 100 г	540 г	60
Цукор	60 г\ 1.8 кг	9	5.4 кг	49
Сіль	5 г\ 150 г	3	0.5 кг	1.5
Олія	25 г\ 750 г	12 за л	2.5 л	30
М'ясо (яловичина, свинина)	100 г\ 3 кг	60	9 кг	540
Птиця	100 г\ 3 кг	35	9 кг	315
Риба	100 г\ 3 кг	30	9 кг	270
Сало	30 г\ 0.9 кг	30	2.7 кг	81
Яйце	40 г\ 1.2 г (1 \ 30)	9 за 10 шт.	90 шт.	81
Молоко	125 г\ 3.8 кг	10 (за л)	12 л	120
Сметана	30 г\ 0.9 кг	30	2.7 кг	81
Сир	45 г\ 1.4 кг	60	4 кг	240
Масло	25 г\ 750 г	20 (за 200г)	2 кг	200
Послуги				
Найменування статті витрат	Кількість (на добу \ за місяць)	Примітка (на двох працюючих)		Всього, грн.
Транспортні: Метро (проїзний)	2\60	проїзний - 95 грн.		190
Маршрутні перевезення	2\60	серед.тариф - 4 грн.		480
Комунальні платежі				600
Зв'язок (м.тел, інтернет)				150
Інше				
Найменування статті витрат	Примітка			Всього, грн.
На школу	канцелярія, книжки та ін.			100
Ліки	відвідування стоматолога			200
На гігієну	мило, ст. порошок, зубна паста тощо			100
На одяг і взуття	на рік - 3 тис. грн. на одну особу			750
На дозвілля	2 відвідування в місяць: кіно або театр – 50 грн. на одну особу			300
На побутову техніку та посуд	на 5 років - 20 тис. грн. на сім'ю			335
На меблі	на 10 років – 15 тис. на сім'ю			125

Згідно таблиці в статтях витрат враховано українську специфіку споживання певних товарів та послуг. Продукти, що увійшли в «кошик» повинна споживати кожна людина для забезпечення свого здоров'я та життєдіяльності. В переліку продуктів обов'язково крім вуглеводів, жирів та білків враховані й вітаміни. Для розрахунку загальної суми доходу, ціни на продукти та послуги були визначені за середнім значенням ринкової ціни по м. Києву на початок 2015 року (прогнозовано зростання тарифів на транспортні послуги).

Звичайна середньостатистична українська сім'я, що складається з двох працюючих дорослих середнього віку та однієї дитини – школяра, повинна отримувати в місяць доходів не менше 6 336 грн. Згідно розрахунків, щоб відчувати себе гідно в сучасних ринкових умовах і мати можливість виховувати здорову дитину кожен з працюючий батьків повинен отримувати мінімальну заробітну плату на руки в розмірі 3 168 грн. У перелік витрат не були враховані такі послуги, як відвідування гуртків, відпочинок батьків та оздоровлення дитини, свята та день народження друзів, родичів і всі інші статті без яких не можливо прожити повноцінне й якісне життя.

У сучасних умовах євроінтеграції, перед Урядом країни стає одне із головних завдань – це підвищення якості життя суспільства. Якщо порівняти отримані значення з даними ООН, середня вартість споживчого кошика для однієї особи має становити 17 доларів США на день, тобто в перерахунку за місяць ця сума складатиме 510 доларів США. Середня заробітна плата працюючого українця повинна становити 11 220 грн., в перерахунку за курсом долара, що закладений в бюджет України на 2015 р. (22 грн. за 1 долар США). В реальному ж житті мінімальна заробітна плата, що закладена в бюджеті на 2015 р. становить лише 1 257 грн. (57 доларів США) на місяць.

Висновки. Дослідження свідчить про нагальні проблеми, що існують в Україні, які повинні вирішуватись вже сьогодні, враховуючи соціальну напруженість в суспільстві. Необхідно підвищити суму мінімальної заробітної плати спираючись на обґрунтований розрахунок статей витрат в методиці формування споживчого кошика, з урахуванням реальних цін в економіці країни. Історичний аналіз європейських країн свідчить, що одним із ефективних інструментів виходу з економічної та соціальної кризи є саме збільшення доходів населення. За рахунок збільшення споживання товарів та послуг відбувається стимулювання виробництва, що призводить до економічного зростання країни.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Інформація про стан забезпечення соціальної справедливості в Україні. Додаток до Постанови Президії Федерації професійних спілок України від 11.12.2012 м. Київ № П-15-7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fpsu.org.ua/component/content/article/142-den-socialnoi-spravedlivosti/602-zahodysocsprav-2>.

2. Прожитковий мінімум: методика визначення та напрями використання у якості інструменту державної соціальної політики. Інформаційно-аналітичні матеріали до слухань Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці / Науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин Міністерства соціальної політики України / Розробники: С.В. Мельник, Н.С. Гаєвська, А.І. Жиліна, Ю.В. Косинська. – Луганськ, 2013. – 57 С.

3. Щодо удосконалення методики визначення споживчого кошику. Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1233/>

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про прожитковий мінімум» № 6565 від 22.06.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=6565&skl=7.

5. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо порядку формування та перегляду розміру прожиткового мінімуму)» № 2250 від 08.02.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45714.

6. Суточная норма питания человека [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://psy.tom.ru/diet/day-norm.html>

7. Откуда вам доставить продукты? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakaz.ua>

REFERENCES

1. Information on the state of social justice in Ukraine. Annex to Resolution of the Presidium of the Federation of Trade Unions of Ukraine of 11.12.2012 m. Kyiv number P-7.15 [electronic resource]. - Access: <http://www.fpsu.org.ua/component/content/article/142-den-socialnoi-spravedlivosti/602-zahodysoctprav-2>. (Ukr)
2. Subsistence level: method definition and use of a tool in social policies. Information-analytical materials to the hearings of the Verkhovna Rada of Ukraine on Social Policy and Labour / Research Institute of Social and Labour Relations Ministry of Social Policy of Ukraine / Developers: S. Miller, N. Gajewski, A. Zilina, Y. Kosinski. - Lugansk, 2013. - 57 S. (Ukr)
3. On improvement of methods for determining the consumer basket. Memorandum / National Institute for Strategic Studies [electronic resource]. - Access: <http://www.niss.gov.ua/articles/1233/> (Ukr)
4. Draft Law of Ukraine «On Amendments to the Law of Ukraine «On living wage» № 6565 from 22.06.2010 [electronic resource]. - Access: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=6565&skl=7. (Ukr)
5. Draft Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine (regarding the formation and revision of the subsistence minimum)» № 2250 from 08.02.2013 [electronic resource]. - Access: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45714. (Ukr)
6. Sutochnaya human nutrition norm [electronic resource] - Access: <http://psy.tom.ru/diet/day-norm.html> (Rus)
7. Otkuda produkty you deliver? [Electronic resource] - Access: <https://zakaz.ua> (Rus)

РЕФЕРАТ

Теслюк Н.П. Застосування зарубіжного досвіду формування споживчого кошика у підвищенні якості життя українця / Н.П. Теслюк, І.В. Горобінська // Вісник Національного транспортного університету. Науково-технічний збірник: в 2 ч. Ч. 2: Серія «Економічні науки». – К. : НТУ, 2014. – Вип. 30.

Стаття присвячена розрахунку «споживчого кошика», що відповідав би реальним умовам проживання. Дослідження проводилося на прикладі середньостатистичної сім'ї, що складається з двох працюючих дорослих середнього віку та однієї дитини – школяра.

Об'єктом дослідження виступає методика розрахунку споживчого кошика товарів і послуг.

Мета дослідження – розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації структури споживчого кошика на основі розрахунку реального рівня прожиткового мінімуму відповідно до європейських стандартів життя та обґрунтування необхідності зміни методики визначення розміру прожиткового мінімуму для забезпечення максимальної відповідності стандарту реальній вартості споживчого кошика товарів та послуг.

Методи дослідження – порівняльний та експертний аналіз, діалектичний метод, методи економічного, історичного, логічного та системного аналізу і синтезу.

В ході дослідження проаналізовано різні підходи і методики щодо формування прожиткового мінімуму, проведено порівняльну характеристику «споживчого кошика» в Україні та інших країнах, вивчено досвід зарубіжних країн щодо формування «споживчого кошика» та зроблено висновки щодо невідповідності методики його формування в Україні європейським стандартам життя. В роботі розроблена оптимальна структура «споживчого кошика» відповідно до європейських стандартів життя та розраховано реальний рівень мінімальних доходів, який має забезпечити людині гідні умови проживання і праці.

Висновки – історичний аналіз європейських країн свідчить, що одним із ефективних інструментів виходу з економічної та соціальної кризи є саме збільшення доходів населення. За рахунок збільшення споживання товарів та послуг відбувається стимулювання виробництва, що призведе до економічного зростання країни. Необхідно підвищити суму мінімальної заробітної плати, спираючись на обґрунтований розрахунок статей витрат в методиці формування споживчого кошика з урахуванням реальних цін в економіці країни.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ЯКІСТЬ ЖИТТЯ, СПОЖИВЧИЙ КОШИК, ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ, МІНІМАЛЬНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА.

ABSTRACT

Teslyuk N.P., Gorobinska I.V. Forming of inter-branch multiplicative effects is as a result of investments in a transport complex. Visnyk National Transport University. Scientific and Technical Collection: In Part 2. Part 2: Series «Economic sciences». – Kyiv: National Transport University, 2014. – Issue 30.

The article is devoted to the calculation of "market basket" that would meet the real living conditions. The study was conducted by the example of average family consisting of two middle-aged working adults and one child - student.

The object of the research is the method of calculating the "market basket" of goods and services.

The aim - to develop practical recommendations for optimizing the structure of the consumer basket based on the calculation of the real subsistence level in accordance with European standards of living and justification of the need to change the methodology for determining the subsistence level to maximize the real value of standard market basket of goods and services.

Methods - comparative and expert analysis, the dialectical method, methods of economic, historical, logical and systematic analysis and synthesis.

The survey analyzed different approaches and techniques on forming a living wage, conducted comparative description of "market basket" in Ukraine and other countries, studied the experience of foreign countries to the formation of "market basket" and conclusions regarding discrepancies methods of its formation in Ukraine European standards of life. The work developed optimal structure "market basket" according to European standards of living and calculated actual level of allowances, which should provide a person living conditions and labor.

Conclusions - historical analysis of European countries shows that one of the effective tools to overcome the economic and social crisis is just increasing incomes. By increasing the consumption of goods and services is to stimulate production, leading to economic growth. It is necessary to increase the amount of the minimum wage, based on a reasonable calculation of cost items in the consumer basket formation method based on actual prices in the economy.

KEY WORDS: QUALITY OF LIFE, MARKET BASKET, A LIVING WAGE, MINIMUM WAGE.

РЕФЕРАТ

Теслюк Н.П. Использование зарубежного опыта формирования потребительской корзины в повышении качества жизни украинца / Н.П. Теслюк, И.В. Горобинская // Вестник Национального транспортного университета. Научно-технический сборник: в 2 ч. Ч. 2: Серия «Экономические науки». – К. : НТУ, 2014. – Вып. 30.

Статья посвящена расчету «потребительской корзины», которая отвечала бы реальным условиям жизни. Исследование проводилось на примере среднестатистической семьи, которая состоит из двух работающих взрослых среднего возраста и одного ребенка – школьника.

Объектом исследования выступает методика расчета потребительской корзины товаров и услуг.

Цель исследования – разработка практических рекомендаций относительно оптимизации структуры потребительской корзины на основе расчета реального уровня прожиточного минимума в соответствии с европейскими стандартами жизни и обоснования необходимости изменения методики определения размера прожиточного минимума для обеспечения максимального соответствия стандарта реальной стоимости потребительской корзины товаров и услуг.

Методы исследования – сравнительный и экспертный анализ, диалектический метод, методы экономического, исторического, логического и системного анализа и синтеза.

В ходе исследования проанализированы разные подходы и методики относительно формирования прожиточного минимума, проведена сравнительная характеристика «потребительской корзины» в Украине и других странах, изучен опыт зарубежных стран относительно формирования «потребительской корзины» и сделаны выводы относительно несоответствия методики его формирования в Украине европейским стандартам жизни. В работе разработана оптимальная структура «потребительской корзины» в соответствии с европейскими стандартами жизни и рассчитан реальный уровень минимальных доходов, который должен обеспечить человеку достойные условия обитания и труда.

Выводы – исторический анализ европейских стран свидетельствует, что одним из эффективных инструментов выхода из экономического и социального кризиса есть само увеличение доходов населения. За счет увеличения потребления товаров и услуг происходит стимулирование производства, которое приведет к экономическому росту страны. Необходимо повысить сумму минимальной заработной платы, опираясь на обоснованный расчет статей расходов в методике формирования потребительской корзины с учетом реальных цен в экономике страны.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: КАЧЕСТВО ЖИЗНИ, ПОТРЕБИТЕЛЬСКАЯ КОРЗИНА, ПРОЖИТОЧНЫЙ МИНИМУМ, МИНИМАЛЬНАЯ ЗАРАБОТНАЯ ПЛАТА.

АВТОРИ:

Теслюк Наталя Петрівна, кандидат економічних наук, доцент, Національний транспортний університет, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту, e-mail: natalitesluk@gmail.com, тел. +380442809937, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1, к. 424.

Горобінська Ірина Владиславівна, Національний транспортний університет, асистент кафедри фінансів, обліку і аудиту, e-mail: vladislavovna@list.ru, тел. +380442809937, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1, к. 424.

AUTHOR:

Teslyuk Natalia P., Ph.D., associate professor, National transport university, associate professor of department of finances, account and audit, e-mail: natalitesluk@gmail.com, tel. +380442809937, Ukraine, 01010, Kyiv, street Suvorova 1, k. 424.

Gorobinska Iryna V., National transport university, assistant of department of finances, account and audit, e-mail: vladislavovna@list.ru, tel. +380442809937, Ukraine, 01010, Kyiv, street Suvorova 1, k. 424.

АВТОРЫ:

Теслюк Наталья Петровна, кандидат экономических наук, доцент, Национальный транспортный университет, доцент кафедры финансов, учета и аудита, e-mail: natalitesluk@gmail.com, тел. +380442809937, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова 1, к. 424.

Горобинская Ирина Владиславовна, Национальный транспортный университет, ассистент кафедры финансов, учета и аудита, e-mail: vladislavovna@list.ru, тел. +380442809937, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова 1, к. 424.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Базиліук А.В., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри фінансів, обліку і аудиту, Київ, Україна.

Ільчук В.П., доктор економічних наук, професор, Чернігівський національний технологічний університет, професор кафедри фінансів, Чернігів, Україна.

REVIEWER:

Bazilyuk A.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National transport university, professor of department of finances, account and audit, Kyiv, Ukraine.

Il'chuk V.P., Ph.D., Economics (Dr.), professor, Tchernihiv national technological university, professor of department of finances, Tchernihiv, Ukraine.